

ландшафтів та інших природних комплексів, унікальних територій та природних об'єктів, пов'язаних з історико-культурною спадщиною [3].

Виходячи з усього вище наведеного, можна зробити висновок, що законодавство України вміщує правові положення Європейського Союзу у сфері регулювання захисту навколишнього середовища. Проблематичним залишається лише питання екологічного оподаткування.

Література

1. Правове регулювання сфери транспорту в Європейському Союзі та в Україні. [У 2 т.] / За ред. В. Г. Дідика. – У 2-х томах: Том 1. – К.: ТОВ «Ніка-Прінт», 2006. – 392 с.

2. Повітряний кодекс України [Електронний ресурс]: Кодекс України від 19.05.2011 № 3393-VI. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>

3. Про охорону атмосферного повітря [Електронний ресурс]: Закон України від 16.10.1992 № 2707-XII. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2707-12>

4. Про охорону навколишнього природного середовища [Електронний ресурс]: Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>

УДК 341.229(043.2)

Степанова Ю. О., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Терещенко Н. М., старший викладач

ТЛУМАЧЕННЯ ТЕРМІНУ «КОСМІЧНИЙ ОБ'ЄКТ» В МІЖНАРОДНОМУ КОСМІЧНОМУ ПРАВІ

У міжнародному космічному праві відсутнє єдине визначення космічного об'єкта. У Договорі про космос такими об'єктами вважають не тільки запущені в космічний простір, але і доставлені або споруджені на небесному тілі. У статті VIII зазначеного Договору йдеться про наступне: «Держава-учасниця Договору, до реєстру якої занесено об'єкт, запущений у космічний простір, зберігає юрисдикцію і контроль над таким об'єктом під час знаходження в космічному просторі, у тому числі і на небесному тілі. Право власності на космічні об'єкти, запущені в космічний простір, включаючи об'єкти, доставлені або споруджені на небесному тілі, і на їх складові частини залишаються непорушеними під

час їх знаходження в космічному просторі або на небесному тілі, або після повернення на Землю» [1].

У Конвенції про міжнародну відповідальність за збитки, завдані космічними об'єктами, говориться не про сам космічний об'єкт, а про його складові частини, засоби доставки об'єкта та його складових частин. Відповідно до ст. I п. d термін «космічний об'єкт» включає складові частини космічного об'єкта, а також засіб його доставки і його частини [2]. Винятком із загального правила є нині недіюча Конвенція 1962 року про створення Європейської організації з розробки ракет-носіїв, в якій у ст. XIX зазначалося, що космічний об'єкт – «апарат, призначений для виведення на орбіту як супутника Землі або іншого небесного тіла, або для польоту по іншій траєкторії в космічному просторі».

Регламент радіозв'язку Міжнародного союзу електрозв'язку вживає термін «космічний човен», тобто створений людиною апарат для польотів далі основної частини земної атмосфери. З появою човникових космічних апаратів, які можуть здійснювати польоти в атмосфері, визначення космічного об'єкта стало ще більш складним. Поява транспортних космічних човників багаторазового застосування типу «Спейс Шаттл» викликало дискусію про їх правову природу. Всі сходилися на тому, що при запуску такі кораблі нічим не відрізняються від звичайних космічних об'єктів. Але, на думку юристів, при входженні в щільні шари атмосфери космічні човники повинні розглядатися в якості повітряних літальних апаратів, оскільки на цьому етапі польоту ними використовується реакція повітря. Керівництво Національного аерокосмічного агентства США виступило з офіційним роз'ясненням, що спуск з космічної орбіти на Землю «Спейс Шаттл» в принципі нічим не відрізняється від спуску звичайного космічного корабля і в цьому відношенні «Спейс Шаттл» на всіх етапах польоту повинен розглядатися в якості космічного об'єкта.

Нині діючі Конвенції не дають чіткої відповіді, що потрібно розуміти під космічним об'єктом. Таке визначення вироблено доктриною міжнародного космічного права і зводиться до того, що космічні об'єкти – це всі види технічних пристроїв, створених людиною, які призначені для використання в космічному просторі.

Міжнародне космічне право використовує термін «космічний об'єкт» тільки по відношенню до об'єктів штучного походження. Для позначення природних космічних об'єктів в міжнародному космічному праві використовується найменування – «небесні тіла».

До природних космічних об'єктів відносяться: зірки, планети і їх природні супутники, астероїди, комети.

Штучні космічні об'єкти – космічні апарати, останні ступені ракет-носіїв та їх частини [4].

Склалася практика реєстрації штучних космічних об'єктів відповідно до Конвенції про реєстрацію об'єктів, що запускаються в космічний простір. Згідно Конвенції, реєстрації підлягають космічні об'єкти, які запускаються на орбіту навколо Землі або далі в космічний простір. При цьому термін «космічний об'єкт» включає його складові частини, а також засіб його доставки і його частини. Під поняттям «складова частина» космічного об'єкта в угодах по космосу маються на увазі апаратура, джерело енергії і все обладнання, необхідне для нормального функціонування цього об'єкта, частини, що відокремилися від космічного об'єкта, а також осколки космічного об'єкта, що розпався [3]. Можна вважати, що створений штучний об'єкт, призначений для запуску в космос, але ще знаходиться на Землі, не є космічним об'єктом. Однак якщо такий об'єкт був запущений, то він вважається космічним, навіть не будучи виведеним на орбіту (у разі невдалого запуску), а також після повернення на Землю (запланованого або аварійного).

Договір про космос встановлює, що право власності на космічні об'єкти, які запущені в космічний простір, включаючи об'єкти, доставлені чи споруджені на небесному тілі, і на їх складові частини залишається непорушним під час їх знаходження в космічному просторі чи на небесному тілі або після повернення на Землю [1].

Велика дискусія виникла стосовно юридичної природи космічного сміття. Ряд юристів вважає, що таке сміття не повинно розглядатися як космічний об'єкт або його частина. У разі, якщо вийшов з ладу або з-під контролю космічний об'єкт, а також розпалися в результаті вибуху осколки не повинні розглядатися в якості космічних об'єктів або їх частин. Тим самим будь-які збитки, завдані таким космічним сміттям, виявляться поза сферою дії Конвенції 1972 року про міжнародну відповідальність за шкоду, заподіяну космічним об'єктом. Проте більшість юристів вважають, що космічне сміття повинне охоплюватися поняттям космічний об'єкт та його частини (С. Горов, Б. Ченг, І. Дідерікс-Фершоор). У ході обговорення цього питання в Науково-технічному підкомітеті Комітету ООН було запропоновано визначення космічного сміття, в якому зазначалося, що мова повинна йти про нефункціонуючий штучний космічний об'єкт, включаючи його фрагменти і частини, нездатну відновити свою діяльність. При цьому не має значення можливість здійснити ідентифікацію його власника.

Література

1. Про принципи діяльності держав по дослідженню і використанню космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла: Договір, Міжнародний документ від 27.01.1967 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Про міжнародну відповідальність за шкоду, завдану космічним об'єктам: Конвенція, Міжнародний документ від 29.03.1972 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
3. Про реєстрацію об'єктів, що запускаються в космічний простір: Конвенція, Міжнародний документ від 14.01.1975 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
4. Репецький В. М. Міжнародне публічне право: Навчальний посібник. – К: Знання, 2011. – 437 с.

УДК 341.1.8(043.2)

Теплюк Н. М., Вознюк В. В., студентки,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Терещенко Н. М., старший викладач

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО КОСМІЧОГО ПРАВА: ДЕЛІМІТАЦІЯ КОСМІЧОГО ТА ПОВІТРЯНОГО ПРОСТОРІВ

Питання про розмежування повітряного і космічного простору, пов'язані з обмеженням державного суверенітету та сферою дії принципу свободи вивчення і використання космічного простору, відноситься до сфери відносин, що вимагають міжнародно – правового регулювання. З огляду на важливість даного питання з початку розвитку космічної діяльності і держави, і міжнародні урядові та неурядові організації намагались визначитись щодо межі космічного простору. Розвиток і консолідація міждержавної практики, що виникла в зв'язку з космічною діяльністю поза межами державного повітряного простору, призвели до виникнення міжнародної звичаєвої норми, яка відображає принцип свободи дослідження та використання космічного простору. Сама теоретично-практична проблема делімітації виникла через відсутність у Договорі про космос 1967 року визначення космічного простору, що дозволило суб'єктам космічної діяльності тлумачити це поняття самостійно.

Навколоземний простір над територією кожної держави складається з двох прошарків з принципово різними правовими режимами. З цього факту випливає ряд проблем, що породжують необхідність розмежування повітряного і космічного просторів. Ще в 1959 році радянський юрист